

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗ

Τακτικού καθηγητοῦ
τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΡΟΔΙΟΣ Ο ΚΡΗΣ

Ἀπὸ πολλοῦ ἦτο γνωστὸν ὅτι εἰς τῶν ἀποδεκτῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐν Ἑνετίᾳ διαβιούντος Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου ἦτο ὁ Νικηφόρος Ῥόδιος ἱερομόναχος¹. Οὕτως ὁ Ch. Astruc² κατέγραψε δύο ἐπιστολάς τοῦ Μαξίμου πρὸς τὸν Νικηφόρον, ὧν ἡ πρώτη τοῦ 1590 ἄρχεται : *Τὰ δίκαια συμμάχων χορῆζει...*, ἡ δὲ δευτέρα τῆς 11ης Ἰουλίου 1601 (ἡ ἐν τέλει τοῦ παρόντος ἐκδιδομένη) : *Ἐχει τι μεθ' ἑαυτῆς ἔντερπνον καὶ ποιήσις*. Ὁ δὲ Πολυχρόνης Ἐνεπεκίδης³ ἐσημείωσε τὰς αὐτάς ἐξ ἄλλων κωδίκων καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐξέδωκεν αὐτάς⁴. Ὁ Νικηφόρος οὗτος Ῥόδιος φαίνεται ἄσχετος πρὸς Νικόλαον τὸν Ῥόδιον, γνωστὴν προσωπικότητα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, λόγιον, συγγραφέα Κύπριον⁵.

Πόθεν ἦτο ὁ Νικηφόρος Ῥόδιος δὲν ἐγνωρίζομεν τὸ πρὶν. Τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1961 προσφιλὴς μαθητὴς μου ὁ νῦν ἐν Σπάρτῃ καθηγητὴς κ.

1. Κ. Ν. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, ἐν Ἀθήναις 1868, σ. 217.

2. M. Margounios et les recueils parisiens, Κρ.Χρ. 3, 1949, σ. 233, ὑπ' ἀρ. 102 - 103.

3. Der Briefwechsel des Maximus Margunios ἐν Jahrbuch der österreichischen byzantinischen Gesellschaft I, 1951, σσ. 44 - 45, N°s 99 - 100.

4. Ὑπ' ἀριθ. 70, 71 ἐν : Der Briefwechsel des Maximus Margunios, Bischof von Kythera. Textausgabe, ... Ἀθήναι 1970, σσ. 311 - 312. Ὁ Ἐνεπεκίδης θεωρεῖ τὸν ἴδιον Νικηφόρον Ῥόδιον ὡς ἀποδέκτην τῆς αὐτόθι, σσ. 310 - 311, ἐκδιδομένης ἐπιστολῆς τοῦ Μαργουνίου «τῷ πανοσιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἀρχιεπισκοπῇ κυρίῳ Νικηφόρῳ...», Ἐνετίθην» (27 Ἰουνίου 1590), ἐνθ' ὁ ἀρχιδ. Νικηφόρος εἶναι τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς ὃν γράφει, ὡς ἂν ὁ Μαργούνιος, ἐπικαλούμενος τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ εἰς τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τὸν Γαβριὴλ Φιλαδελφείας διαφορᾶς του.

5. Πρὸς ὃν γράφει καὶ ὁ Μαργούνιος ἐκ Βενετίας μεταξὺ Ἰουλίου 1590 καὶ Ὀκτωβρίου 1591 (Astruc, ἐνθ' ἀνωτ., N° 113 - 119, Κρ.Χρ. 3, 1949, σ. 234), ἐπιστολαὶ ἐκδοθεῖσαι ἤδη ὑπὸ τοῦ Π. Ἐνεπεκίδου, ἐνθ' ἀνωτ. (ὑπ' ἀριθ. 74 - 80), σσ. 316 - 322. Περὶ τοῦ Κυρίου τούτου Σιναιτοῦ, ὃν ὡς διάκονον προσέλαβεν ὁ Μαργούνιος μαθητὴν καὶ βοηθόν, λατινίσαντος μετὰ ταῦτα πβ. Ἐλένην Κακουλιῆδην, Κρ.Χρ. 22, 1970, σ. 27 καὶ ἰδίᾳ σημ. 49.

Θεόδωρος Κατσουλάκος μοί προσεκόμισε νεώτερον χειρόγραφον δερματό-
δετον μικρού σχήματος ἐκ 55 χαρτῶν φύλλων, ἀκέφαλον καὶ κολοβόν,
γεγραμμένον διὰ τριῶν χειρῶν (πιθανῶς τοῦ ιη' αἰ.), ἐν ᾧ περιείχεται ἑλλι-
πῆς ἀκολουθία ὑπὸ τὸν τίτλον «Κανὼν παρακλητικός εἰς τὸν τίμιον καὶ
ζωοποιὸν Σταυρόν, ποίημα Νικηφόρου ἱερομονάχου Ῥοδίου τοῦ Κρητός»,
παρεσκεύασε δὲ καὶ ἀπόγραφον, ὅπερ ἔχω ἔκτοτε εἰς χεῖρας μου.

Ὡς ἦτο φυσικόν, ἀνεζήτησα δευτέραν παράδοσιν τοῦ αὐτοῦ κειμένου
καὶ εὔρον αὐτὴν ἐν τῷ κώδικι 15 (ιθ' αἰ.) τῆς Ἱστορικῆς Ἑθνολογικῆς Ἐ-
ταιρείας τῆς Ἑλλάδος, φφ. 1 - 4¹. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ κάμω χρῆσιν
τοῦ νεωτέρου τούτου ἀπογράφου, διό καὶ σήμερον ἐκδίδω μετὰ τινων βελ-
τιώσεων, στιχηδὸν δέ, τὸ καταλογάδην παραδοθὲν κείμενον, εἰς τὸ ὁποῖον
οὐδὲν θὰ προσέθετεν ἡ γνώσις τοῦ ἀθηναϊκοῦ κώδικος.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐπανεκδίδω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μαργουνίου
πρὸς τὸν Νικηφόρον τοῦ 1601, διὰ νὰ δείξω τὴν λογιότητα τοῦ ἀνδρός,
πρὸς ὃν ὁ κλεινὸς ἐπίσκοπος, γράψας ἐν Μουσουλέντῳ² ἀνακρεοντεῖους
στίχους ἄλλους ἀπὸ τοὺς εἰς τόμον πρότερον ἐκδεδομένους³, ἔκρινεν ὅτι
ἔπρεπε ν' ἀπευθύνῃ αὐτοῦς. Ἡ ἐπιστολὴ καὶ δι' ἄλλους λόγους ἔπρεπε νὰ
ἐπανεκδοθῇ καὶ διὰ βασικὸν σφάλμα εἰς ὃ περιέπεσεν ὁ Ἐνεπεκίδης ἐκδοὺς

1. Νέος Ἑλληνομνήμων 6, 1909, σ. 340 : «Κανὼν παρακλητικός εἰς τὸν Ζωοποιὸν
Σταυρόν ποίημα Νικηφόρου Ῥωδίου τοῦ Κρητός». Ἐκ τοῦ κώδικος τούτου δὲν ἦτο ἐκ-
δηλος ἡ ἰδιότης τοῦ ἱερομονάχου. Ἦμην τότε ἔφορος τοῦ Ἀρχείου τῆς ΙΕΕΕ καὶ ὑπεύ-
θυνος τῶν χειρογράφων. Θὰ ἠδυνάμην λοιπὸν εὐκολώτατα νὰ ἔχω καὶ φωτογραφίαν καὶ
ἀπόγραφον τῆς ἀκολουθίας, ἀλλ' ἡμέλησα. Διαφωνήσας μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ τότε Δ. Σ.
τῆς ἐν λόγῳ Ἐταιρείας παρητήθην τέλεον ἐξ αὐτῆς. Διό καὶ οἱ ἐκεῖ ἀρμόδιοι ἠρνήθησαν
ἔκτοτε καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς πάντα τρίτον νὰ ἰδῇ ἔστω μακρόθεν τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον!
Ταῦτα δὲν εἶναι ἀσυνήθην ἐν Ἑλλάδι, ὅπου οἱ βιβλιοφύλακες λησμονοῦν ὅτι εἶναι ἀπλοῖ
θεματοφύλακες τῶν ἐγγράφων!

2. Mussolente. Περί τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τοῦ Μαργουνίου πβ. προσφάτως τοὺς G.
Fedalto καὶ G. Plumidis, Nuovi inediti di Massimo Margunio, Κρ.Χρ. 23,
1971, σσ. 224 - 230 καὶ πίνακας ΞΔ', ὅπου καὶ φωτογραφία τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τοῦ χώρου.
Οἱ Fedalto καὶ Πλουμίδης δὲν συνεσχέτισαν τὸ Mussolente πρὸς τὴν ἐπανεκδιδόμενην
ἐπιστολὴν τοῦ Μαργουνίου. Ὁ σοφὸς ἐπίσκοπος ἐμνημόνευσε τὸν τόπον καὶ εἰς τὴν
μετὰ ἐν ἑτος συνταχθεῖσαν τελευταίαν διαθήκην του, πρβλ. Ἐ. L e g r a n d, BH du XVIe s.,
τόμος II, 1885, σσ. 391 - 393. Τὸ δημόδες κείμενον μεταφράσας ὁ Κ. Α. Ἀμάντος,
Συναίτικα Μνημεῖα ἀνεκδότα, ἐν Ἀθήναις (1928), σσ. 23 - 28, ὅπου «κάποια ἄλλα (βι-
βλία) ὅπου εἶναι εἰς τὸ Μουσολέντε εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μισερ Ῥαφαήλ τοῦ Σωζομένου»,
αὐτόθι, σ. 24.

3. Ἡ πρώτη συλλογὴ : Poemata aliquot sacra, ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἑλληνιστὶ
μερίμνη τοῦ Δαβίδ Ἑσχελίου τὸ 1592. Πρβλ. G. Fedalto, Massimo Margunio...,
Brescia (1967), σσ. 271 - 272, Ν^ο XXVIII, ὅπου καὶ ἡ ἄλλη βιβλιογραφία. Τῶν περὶ ὧν
ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ἑλληνικῶν στίχων ἐκδοθέντων τὸ 1600 κατ' Ἀπρίλιον ἐν Παδοῦᾳ ἀνα-
γραφὴν βλέπε παρὰ G. Fedalto, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 277, Ν^ο XLI. Τὸ μοναδικὸν γνωστὸν
ἀντίτυπον ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθ. 5677.

εἰς τὴν ἐν αὐτῇ φράσιν «ἵν' ὥσπερ τις ἀνάμνησις τῆς πάλαι μεταξὺ νῶν συστάσης φιλίας τῷ *δοματίῳ* ἐναποκέηται» *δοματίῳ* (δομάτιον) ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἐν τῷ ἀθην. κώδικι EBE 1126 *δοματίῳ* (δομάτιον, ὅπερ τις δίδει, δῶρον!), ἐξ οὗ κατέστησε τὴν ἐπιστολὴν ἀκατάληπτον, ἄλλως μὴ σχολιασθεῖσαν¹.

Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν

Ἀπρίλιος 1972

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

1. Καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἐπιστολῆς διάφορος, ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλη αὐτῆς ἐκδοσις πλημμελής, καθιστῶσα ὑποπτον πᾶσαν τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Μαργουνίου ὑπὸ τοῦ Ἑνεπεκίδου.

⟨'Ακολουθία παρακλητική εἰς τὸν Τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν⟩

ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ

Εἰς τὸν ΤΙΜΙΟΝ ΚΑΙ ΖΩΟΠΟΙΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ,
ΠΟΙΗΜΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ἱερομονάχου τοῦ ῬΟΔΙΟΥ τοῦ Κρητὸς

Μετὰ τὸν εὐλογητόν, τὸ Κύριε εἰσάκουσον... , τὸ Θεὸς Κύριος. Μετὰ τὸν στίχον καὶ τὸ τροπάριον ⟨Στιχηρά⟩ :

Πρὸς : Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενῶς...

⟨α'⟩ Τῷ ζωηφόρῳ νῦν Σταυρῷ προσπελάσωμεν
οἱ μακρονθήντες τοῖς κακοῖς καὶ προσψαύσωμεν
ἐν ἐπιστροφῇ λέγοντες καρδίᾳ πιστῶς·
Πρόφθασον, βοήθησον, ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου·
φάνηθι λυτρούμενος ἐκ παντοίων κινδύνων·
μὴ ἐποφθῶμεν ἀπρακτα ζητεῖν.
Τὴν σὴν γὰρ σκέπην βεβαίαν ἐλπίζομεν.
δις

⟨β'⟩ Οὐ δυνησόμεθα, Σταυρὲ τοῦ Κυρίου,
τὰ σὰ θαυμάσια ὑμνεῖν οἱ κατάκριτοι·
εἰ μὴ γὰρ σὺ παρεῖχες τὰ δωρήματα,
τίς ἡμῶν τὴν ἴασιν τῶν τοῦ σώματος νόσων
τίς δὲ καὶ τὴν κάθαρσιν τῶν ψυχῶν ἐδωρεῖτο;
οὐ μακρονθῶμεν πώποτε ἐκ σοῦ·
σὺ γὰρ σκέπεις πάντας [πιστοὺς] ἐκ παντοίων κακῶν.

Εἴτα ὁ Ν' καὶ ὁ Κανὼν, λέγοντες εἰς κάθε ἓνα τροπάριον : Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ πανάγιε, σκέπε ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου.

Ῥδὴ Α', ἥχος πλ. δ' πρὸς : Ὑγρὰν διοδεύας

⟨α'⟩ Σταυρέ, σκηπτρον ἅγιον τοῦ Χριστοῦ,
τοὺς σὲ προσκυνοῦντας καταξίωσον βασιλεῖ
Θεῷ τε καὶ κτίστῃ ὑπακούειν
καὶ ὑπ' αὐτοῦ βασιλεύεσθαι ποιήσον.

Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ πανάγιε, φρούρει ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου.

⟨β'⟩ Σταυρέ, ξύλον ἅγιον καὶ σεπτόν,
τοὺς ἐν εὐλαβείᾳ προσκυνοῦντας τὴν ἱερὰν

σκέπην σου ἀπρώτους ἀπὸ βλάβης
καὶ πειρασμῶν καὶ κινδύνων συντήρησον.

Δόξα

- ⟨γ'⟩ Σταυρέ, ἡ βοήθεια τῶν πιστῶν,
δίδου βοηθείας τοῖς ὕμνοῦσι τὸ ἱερὸν
κράτος σου καὶ αἶρην τὰ βραβεῖα
κατὰ παθῶν ψυχοφθόρων ἐνίσχυσον.

Καὶ νῦν <Θεοτοκίον>

- ⟨δ'⟩ Σταυρὸν καθορῶσα Ἀγνή ἀμὰς
τοῦ ἀγνῶς τεχθέντος ἐξ αὐτῆς· Οὗτός ἐστι
νῦν πιστῶν σωτηρία, ἀνεβόα,
καὶ κραταῖα προστασία καὶ στήριγμα.

Ῥδὴ Γ' <πρός> : Οὐρανίας ἀψίδος

- ⟨α'⟩ Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, χαῖρε πιστῶν καύχημα.
Χαῖρε κραταῖα προστασία, χαῖρε παράκλησις.
Τοὺς προσκυνοῦντάς σε ἐκ περιστάσεως ῥῶσαι
καὶ δεινῆς κακώσεως καὶ πάσης θλίψεως.
⟨β'⟩ Ὁ Σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος, χαῖρε στερρὸν ἔρεισμα.
Χαῖρε τῶν ὑμνούντων σε φύλαξ, χαῖρε προπύργιον.
Τοὺς προσκυνοῦντάς σε ἐκ τῶν τοῦ βίου σκανδάλων
ῥῶσαι καὶ διάσωσον θεία δυνάμει σου.

Δόξα

- ⟨γ'⟩ Ὁ Σταυρὸς τοῦ δεσπότη, χαῖρε νεκρῶν ἔγερσις.
Χαῖρε ἀσθενούντων ἡ ῥῶσις, χαῖρε ἀντίληψις.
Τοὺς προσκυνοῦντάς σε φύλαττε, φροῦρει καὶ σκέπε,
ἐκ τῶν ὀρωμένων τε καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν.

Καὶ νῦν <Θεοτοκίον>

- ⟨δ'⟩ Ὁ Σταυρὸς τοῦ Υἱοῦ σου, Παρθενικὸν καύχημα,
πᾶσί σου τὸν τόκον ὕμνοῦσι δύναμις πέφυκεν,
οὐ ἡ προσκύνησις καὶ τὸ πρὸς σέ καταφεύγειν
πάθῃ θεραπεύουσι ψυχῆς καὶ σώματος.

Διάσωσον ἀπὸ κινδύνων ἡμᾶς, Σταυρὲ τοῦ Σωτῆρος,
ὅτι πάντες μετὰ Θεὸν εἰς σέ καταφεύγομεν,
ὥς ἄρρηκτον τείχος καὶ στερρὸν ὄπλον.

Ἐπίβλεπον ἐπὶ τὴν ποίμνην σου, ἄχραντε Θεοτόκε,
καί, ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, θεία δυνάμει σου πρόστηθι
καὶ ὁύσασθε ἐκ πάσης τούτων ἀνάγκης.

Ὁ δὲ ἱερεὺς μνημονεύει ὡς συνήθως. Εἶτα :

Προστάτης θερμὸς καὶ τεῖχος ἀπροσμάχητον,
φρουρὸς, βοηθός, πιστῶν τὸ καταφύγιον,
ἐκτενῶς βοῶμέν σοι Σταυρὲ Χριστοῦ πανάγιε, πρόσφθασον
καὶ ἐκ κινδύνων λύτρωσαι ἡμᾶς, ὁ μόνος ταχὺς [καί] τὴν βοήθειαν.

Ὡδὴ Δ' (πρός) : Εἰσακήκοα, Κύριε

(α') Ὁ Σταυρὸς ὁ πανάγιος πᾶσι τοῖς ὑμνοῦσι
αὐτῶν τὴν ἴσιν καὶ πταισμάτων ἀπολύτρωσιν
ἐμφανῶς ὁράται χαριζόμενος.

(β') Τῶν ἀμέτρων πταισμάτων μου ὅσῳ τὸν θολερώτατον
ἀποξήρανον ὁ βαστάσας τὸν ξηράναντα
ἀθείας ὕλην, Σταυρὲ τίμιε.

Δόξα

(γ') Ἀμαρτίαις συμπέφυγμα καὶ ἐκ τούτων ἦλθον
εἰς ἀλλεπάλληλον ἀρρωστίαν ὅθεν κράζω σοι
τάς ἰάσεις αἰτοῦμαι (cod. αἰρω), Σταυρέ, δόρησαι.

Καὶ νῦν (Θεοτοκίον)

(δ') Οἱ Σταυρόν καὶ τὴν Ἀχραντον ἔχοντες ἐλπίδα | οὐκ αἰσχυνθήσονται
ἡ πρεσβεία γὰρ τῆς Μητρὸς
καὶ τὸ σκῆπτρον τοῦ Σταυροῦ σφόδρα δύνανται.

Ὡδὴ Ε' (πρός) : Φώτισον ἡμᾶς

(α') Γλύκανον ἡμῶν τὴν πικρίαν τὴν τῶν θλίψεων,
Σταυρὲ Κυρίου, ὁ πάλαι τῆς Μερᾶν πικρῶν ὕδάτων
τὴν πικρίαν ἱασάμενος.

(β') Σκέπασον ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου, πανάγιε
Σταυρὲ Κυρίου, ἐν σοὶ γὰρ τοῦ Πατρὸς ἰσχὺς ἐπήρθη,
τὸ σὸν κράτος ἐνισχύουσα.

Δόξα

(γ') Κούφισον ἡμῶν ἅπαν ἄλγος τε καὶ κάκωσιν

καὶ σκυθρωπότητα ἐκ τῶν καρδιῶν, Σταυρὲ Κυρίου·
δέδοται σοι γὰρ τὸ δύνασθαι.

Καὶ νῦν <Θεοτοκίον>

<δ'> Ἔχομεν, πιστοί, προστασίαν πρὸς τὸν Κύριον
τὴν Παναγίαν Παρθένον καὶ τὸν Σταυρόν, ὃν καταπλήττει
καὶ τοὺς δαίμονας ἡ δύναμις.

᾿Ωδὴ 5' <πρός> : Τὴν δέησιν ἐκχεῶ πρὸς Κύριον

<α'> Τὸ ὄπλον τῶν βασιλέων ἕμῳ σε,
τὴν στολὴν τῶν ἱερέων ὑψῶ σε,
Χριστιανῶν τὴν ἐλπίδα ἀπάντων
ὑμνολογῶ σε, Σταυρὲ παμμακάριστε,
τὸ καύχημα καμμοῦ τοῦ σοῦ δούλου, ὃν σε ὡς ὄπλον ἀμπέχομαι.

<β'> Σὲ σκέπην Χριστιανῶν γινώσκομεν.
καὶ καυχώμεθα ἐν σοί, ξύλον θεῖον·
εἰς πάντα γὰρ σε εὐρίσκομεν κράτος
καὶ παντελεῖ σωτηρίαν καὶ σύμμαχον.
Τὴν χάριν σου ὅθεν ἡμῖν, τοῖς ὑμνοῦσί σε πόθῳ, κατάπεμψον.

Δόξα

<γ'> Ὁ Κύριος ἰσχυρόν ἡμῖν τεῖχος
καὶ προστάτην καὶ φρουρόν σε παρέσχε·
καὶ γὰρ ἐν σοὶ ἐναντίων δυνάμεις
ἐξηφανίσθησαν σθένει τοῦ κράτους σου·
ὡς ἔχον οὖν πᾶσαν ἰσχὺν ἀσθενοῦντας ἡμᾶς, Σταυρὲ, ἴχνησον.

Καὶ νῦν <Θεοτοκίον>

<δ'> Σωτήρὸς μου ἐπιγράφομαι πόθῳ
τῆς τὸν Κτίστην ἐν σαρκὶ δεξαμένης
τὴν μὲν Ἀγνὴν καὶ ζωὴν ἀφθαρτοῦσαν,
τὸν δὲ Σταυρόν καὶ νεκρὸν ζωοπάροχον.
Νεκρώσει οὖν ζωοποιῶ ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Κόρη ζωώσατε.

Διάσωσον, Σταυρὲ Κυρίου, τὴν πόλιν σου ἀπὸ βλάβης,
ὅτι πάντες ἐν σοὶ καυχώμεθα καὶ γινώσκομεν
τὴν σκέπην σου κράτος καὶ σωτηρίαν.

Ἐμφάνηθι, Σταυρὲ Χριστοῦ, παμμακάριστε, σὴ δύναμις,
ἐξελοῦ ἡμᾶς δεινοῦ ἀλάστορος τῶν παγίδων
καὶ ἔθνον πρὸς οὐράνιον τρίβον.

Καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς αὐθις ὡς ἔθος. Εἶτα :

Τὸ Κοντάκιον πρὸς : Τὰ ἅνω ζητῶν
 Τὸ ξύλον ζωῆς καὶ δύναμις ὑπέροπλος
 ἐλπίς τῶν πιστῶν καὶ σκέπη καὶ κραταίωμα,
 ἐκ ψυχῆς βοῶμένη σοι, Σταυρὲ Κυρίου,
 φύλαξ φάνηθι καὶ ἐκ σκανδάλων
 τῶν τοῦ πονηροῦ προφθάσας ῥῶσαι ἡμᾶς,
 τοὺς ὑμνοῦντάς σε.

Προκείμενον. Ὑμνος δ'. Στίχος

Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν πο-
 δῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος ἐστίν.

Στίχος

Ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν πρὸ αἰώνων εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.
 Ὁ ἱερεὺς <τὸ εὐαγγέλιον> : Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι...

Δόξα. Ὑμνος β'

Τῇ τοῦ θείου σταυροῦ σου δυνάμει, ἐλεῆμον, ἐξάλειψον <τὰ πλήθη τῶν
 ἐμῶν ἐγκλημάτων>

<cetera desunt.>

ΕΒΕ κωδ. 1126 (1η αι.).

f.114^v 157. *Νικηφόρω τῷ Ῥοδίῳ πανοσιωτάτῳ ἐν ιερομονάχοις
Μάξιμος [Κυθήρων ἐπίσκοπος] εὐ πράττειν.*

1η Ἰουλίου 1601

Ἔχει τι μεθ' ἑαυτῆς ἔντερπνον καὶ ποιήσεις καὶ οὐδ' ἀφιλόσοφον τοῦργον
τοῖς τοῦτο ἐπὶ σχολῆς ποιουμένοις μελέτην, ἐπειδὴν τι τῶν σπουδαίων καὶ
5 μὴ πρὸς ψιλὴν ἡδονὴν ἀποκλινόντων ἐνσπείρεται. διαφορθεμεύεται γὰρ τι
ἔσθ' ὅτε καὶ ἐκ τῶν αἰσθήσεων εἰς ψυχὴν, ὑποκατακλιθὼν αὐτῆς λεληθότως
τὸν ἐφιέμενον, ὅταν μὴ αἰσχροῦ τινος ἀναμίξει καταρρυπαίνεται, καὶ μεί-
ζονος αὐτῇ ἀναγωγῆς πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἀναπερώσεως, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ
τῆς ἱερᾶς μουσικῆς, παραίτιον γίγνεται εἰ δὲ μὴ τοῦτο πᾶσι ξυμβαίνειν εἶωθεν
10 — οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ αὐτὸς τοῖς πᾶσι σκοπός —, ἀλλ' ἔμοιγε καὶ μάλιστα.
Συντέθεινται γοῦν μοι ἱεροὶ τινες ὕμνοι ἀνακρεόντειοι ἐν τῇ κατὰ τὴν Μον-
σολέντου ἐρημίᾳ διαγωγῇ. Σοὶ δ' ἄρα, ἄτε δὴ φιλοῦντι ἡμᾶς εἰλικρινῶς,
φίλα πάντως καὶ τὰ ἡμέτερα, κἂν μίκρ' ἄττα ἤ καὶ τῆς σῆς ἀγχινόας οὐκ
14 ἄξια καὶ δὴ σοι πέμπεται τὸ βιβλίάριον καὶ τισιν ἡρωικοῖς συνημμένον,
f.114^v ἢν' ὥσπερ τις ἀνάμνησις τῆς πάλαι μεταξὺ νῶν συστάσης φιλίας τῷ δοματίῳ
ἐναποκέηται. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν φιλαρέτων ἴδιον καὶ οἷς διὰ πάσης σπου-
δῆς ἐστὶ τὰ παιδικά, τὸ καὶ δι' ἱματίον καὶ δι' ἄλλον οὐτινοσοῦν κτήματος
ὁρῳμένον ἀναπεμπάσειν ἐν ἑαυτοῖς τὸν ἐρώμενον, ἐπειδὴν μὴ ἐξῇ σφίσιν
αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνατενίζειν αὐτῷ, ὡς ταύτῃ γοῦν πρὸς τὴν ἀπουσίαν ἀντι-
20 μηχανᾶσθαι καὶ τῆς λύπης παραμειοῦν τὴν σφοδρότητα.

Ἐρρωμένος μοι διαβιώσης ἐν Χριστῷ, ἀδελφῶν πανοσιώτατε καὶ σοφώ-
τατε, καὶ ἀντιφιλοῖς ἡμᾶς καὶ χεῖρας ἱκετηρίους ἐκτείνεις ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς
Κύριον.

Ἐτετίθην Ἰουλίου α' κατὰ τὸ ,αχά'ον' ἔτος τὸ σωτήριον.

6 λεληθότος cod. 7 τὸ ἐφ. Ἐνεπ. ἀναμῖξει cod. 9 πᾶσι τοῦτο Ἐνεπ. 10 οὐδ'
αὐτὸς Ἐνεπ. 12 σὺ δ' ἄρα Ἐνεπ. 15 συστάσης om. Ἐνεπ. δοματίῳ Ἐνεπ. 16 φιλε-
ρώτων Ἐνεπ. 24 πρώτη ἐπὶ δεκάτῃ Ἐνεπ.